ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА
Б е о г р а д
ПРЕДМЕТ: Реферат за избор у звање и на радно место доцента за ужу научну област Арабистика, предмет Арапски језик и књижевност

На основу Одлуке Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду бр. 3981/1 од 23. 12. 2014. године, а у складу са чланом 65 Закона о високом образовању Републике Србије и чланом 116 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду изабрана је Комисија за припрему извештаја о кандидатима који су се јавили на конкурс за избору једног доцента за ужу научну област Арабистика – предмет: Арапски језик и књижевност.
Пошто смо размотрили конкурсни материјал и заузели заједнички и јединствен став, част нам је да Изборном већу поднесемо следећи

И З В Е Ш Т А Ј

На конкурс, објављен у листу *Послови* бр. 604 од 14. 1. 2014. године јавио се један кандидат, др Драгана Ђорђевић, досадашња виши лектор за арапски језик на Катедри за оријенталистику – Група за арапски језик, књижевност и културу – Филолошког факултета Универзитета у Београду. Кандидаткиња је уз пријаву приложила и сву неопходну документацију и радове.

1. Биографски подаци

Др Драгана Ђорђевић рођена је 21. децембра 1972. године у Београду где је завршила основну школу и гимназију. На Филолошки факултет – Група за арапски језик и књижевност – уписала се школске 1991/1992. године, а дипломирала је 1995. године, с просечном оценом 9,20. Школске 1995/1996. године уписала се на постдипломске студије (смер за науку о језику). Магистарски рад **Систем граматичког члана у семитским, алтајским и индоевропским језицима (контрастивна и компаратистичка анализа)** одбранила је 29. јуна 2001. године и тако стекла академски назив магистра филолошких наука.
У септембру 2007. године кандидаткиња је пријавила докторску тезу под насловом **Спортска терминологија у стандардном арапском језику**. Тезу је одбанила 21. новембра 2014. године. Теза броји 439 страна компјутерског текста и подељена је на више поглавља, односно потпоглавља која обрађују одређене веће и мање проблемске целине везане за спортску терминологију у арапском језику.
Комисија у саставу: др Анђелка Митровић, редовни професор Филолошког факултета, ментор, др Снежана Петровић, виши научни сарадник Института за српски језик САНУ и др Ивана Мали, доцент Филолошког факултета, закључила је да ће кандидаткињино истраживање и „закључци везани за настанак и формирање спортског терминосистема, принципе деривације и дистрибуције спортске лексике у арапском језику, као и речник који чине фреквентни термини имати и теоријски и апликативан значај за више научних дисциплина и области, а у лингвистици особито за језик струке“ (Реферат, стр. 6).

2. Радна биографија

Драгана Ђорђевић је започела професионалну арабистичку каријеру 1997. године радом у библиотеци Катедре за оријенталистику (септембар-децембар). Од 19. октобра 1998. године је као спољашњи сарадник држала часове вежбања из арапског језика за студенте прве и друге године.

Марта 1999. године изабрана је у звање асистента-приправника, децембра 2002. године у звање асистента за предмет Арапски језик и књижевност, а у исто звање реизабрана је 2006. и 2010. године. У звање вишег лектора за арапски језик изабрана је 2013. године.

Током протеклих година др Драгана Ђорђевић је изводила различите асистентске и лекторске вежбе из арапског језика са студентима свих година. По новом реформисаном програму била је ангажована у настави из следећих предмета – обавезних: Синтакса арапског језика, Теорија превођења и преводилачке технике, Вештина превођења, Језик арапских медија и Фонетика арапског језика, и изборних: Економска географија Блиског истока и Исламска уметност. Тренутно веома креативно и успешно изводи наставу из обавезних предмета: Теорија превођења и преводилачке технике, Вештина превођења и Савремени арапски језик Г8.

У научно-истраживачком раду др Д. Ђорђевић се усредсредила на неколико области као што су: синтакса арапског језика, у оквиру које централно место заузима синтакса одређеног члана, језички и културни аспекти превођења с арапског језика, историја превођења с арапског језика, лексикологија и стручна терминологија у арапском језику, спортска терминологија и финкционални стилови у арапском језику.

Др Драгана Ђорђевић се последњих десетак година успешно бави превођењем, пре свега, књижевних текстова (преводи са арапског романескне, проповедачке и путописне прозе), али и писменим и усменим (консекутивним) превођењем у другим областима (грађевинарство, услужне делатности, политика, војска, друштвене науке). За превод дела Ребија Џабира *Београдски Друзи* (Геопоетика, 2013) добила је 2013. године похвалу Удружења књижевних преводилаца. Члан је Удружења књижевних преводилаца Србије од 2014. године. Била је и члан редакцијског колегијума часописа научних и стручних преводилаца Србије *Преводилац* (Београд).

Кандидаткиња је, са рефератима, учествовала на више научних скупова у земљи и иностранству, између осталог, фебруара 2008. године, и на великом међународном научном скупу – **Четврти каирски сусрети посвећени арапском роману**, са рефератом „Арапски роман данас“, у коме се бавила литерарним опусом египатског књижевника Бахе Тахира (саопштење је било на арапском језику). Такође је са рефератом учествовала на међународној научној конференцији **Србија између Истока и Запада : Наука, образовање, култура, уметност** одржаној на Филолошком факултету од 27. до 29. септембра 3013. године.

3. **<u>Библиографија радова</u>**

Др Драгана Ђорђевић објавила је, од последњег избора у звање асистента до сада, деветнаест научнихи и стручних радова, од којих је неколико изашло у релевантним научним часописима: *Анали Филолошког факултета* и *Komunikacija i kultura online*.

Научни и стручни радови

1. „Прилог проучавању система граматичког члана у семитским језицима“ / *Филолошки преглед* (Београд). – XXXIX, 2 (2002), стр. 139–153.
2. Хусеин, Таха: *Зов керевана*; с арапског превела Николета Булатовић, Београд : Народна књига – Алфа, 2001. – 165 стр. (Антологија светске књижевности; књ. бр. 7) / *Филолошки преглед* (Београд). – XXXIX, 2 (2002), стр. 163–166.
3. „Abdul–Raof, Hussein: Arabic Stylistics: A Coursebook, Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2001“ / *Филолошки преглед* (Београд). – XXX, 1 (2003), стр. 172 – 174.
4. „Крик стварности“ / Драгана Ђорђевић / *Политика* (Београд). – CI, 32506 (8. мај 2004), стр. B3
5. „Лица арапског језика“: Versteegh, K. The Arabic Language, Edinburgh, Edinburgh University Press, 2001, VIII+278 / *Philologia* (Београд). – II, 2 (мај 2004), стр. 123 – 126.
6. „Погледај у себе, видећеш светлост… : (Сусрет са египатским писцем Бахом Тахиром)“ / *Књижевни магазин*. – IV, 37–38 (јул–август 2004.), стр. 48 – 51.
7. „Тужна птица човек“ / *Ибис : тужна птица*. – Београд, 2006. – Стр. 7–15.
8. „*Ибис и тужна птица човек* : Ибрахим Аслан, један од највећих савремених египатских и арапских писаца и пред нашим читаоцима : реч преводиоца / *Данас*. – Год. 10, бр. 3115–3116 (субота–недеља, 8–9. април 2006), стр. X; XV.

9. „Al–makān fī riwayati »Waḥati al–ġurūb« li al–riwā'iyy al–miṣriyy Bahā'a Ṭāhir“ / (Апстракт саопштења на 4. Каирском сусрету поводом арапског романескног стваралаштва 2008. године Арапски роман данас) // Multaqā al–Qāhira al–rābi‘ li al–'ibdā‘al–riwā'iyy al–‘arabiyy: al–riwāya al–‘arabiyya al–'āna: mulaẖẖaṣāt al–'abḥāṯ (al–Qāhira – Kairo), 2008. – Str. 113.
10. „Translations of Arabic literature into Serbian (1989–2008)“ / *Translations of Books from Arabic in Five East European Countries after 1989: Results of five studies that answer the questions: WHAT gets translated from Arabic? HOW it gets translated? WHO translates?* / [Ur.] Jana Genova. – Sofia: Next Page Foundation, jul 2009. – Str. 29–57.
11. „Neke distribucionalno–funkcionalne odlike sistema gramatičkog člana u semitskim i indoevropskim jezicima“ / *Истоци и утоци : сећање на Славољуба Ђинђића : зборник радова* / Анђелка Митровић (ур.). – Београд : Филолошки факултет, 2009. – Стр. 353–366.
12. „Translations from Arabic in Serbia, 1990-2010“ / *Next Page Foundation series of studies on translation flows in partnership with "Translating in the Mediterranean" project of Transeuropéennes and the Anna Lindh Foundation* / [Ur.] Jana Genova. – Sofia: Next Page Foundation, novembar 2010. – Str. 1–66.
13. „Arapski roman u prevodu na srpski jezik“ / *Komunikacija i kultura online*. – Godina I, broj 1, 2010. – Str. 84–103.
14. „Nova lica filologije“ / Prevodilac. – XXIX, 3-4, 2010, 81-85.
15. „Kvalitativna analiza leksičkih, morfoloških i sintaksičkih osobina jezika sporta u savremenom standardnom arapskom jeziku“ / *Komunikacija i kultura online*. – Godina III, broj 3, 2012. – Str. 9–43.
16. „Priča o Hani Jakubu“ / *Vreme*. – Broj 1188, 10. oktobar 2013. – Str. 44-46.
17. „Kulturna transpozicija u direktnim književnim i neknjiževnim prevodima sa arapskog i sa jezika posrednika“ / FID: *Savremeni tokovi u lingvističkim istraživanjima*. – III/2, 2013. – Str. 149-159.
18. „Razvoj terminologije kao lingvističke discipline kod Arapa“ / *Anali Filološkog fakulteta*. – Sveska I, knjiga XXV, 2013. – Str. 245-267.
19. „Arapska književnost u prevodu na srpski jezik: stanje i perspektive“ / *Srbija između istoka i zapada : nauka, obrazovanje, kultura, umetnost* : tematski zbornik u 4 knjige. – Knj. 4, *Jezici Balkana u komparativnom i interdisciplinarnom kontekstu*. – Beograd: Filološki fakultet, 2014, str. 171-198.

Секундарно ауторство (преводилац):

1. *Svetla tačka* / Baha Tahir ; prevela sa arapskog Dragana Đorđević. – Beograd : Clio, 2003 (Beograd : AB Taš). – 231 str. ; 20 cm. – (Gral / Clio) ISBN 86–7102–095–9)
2. *Тетка Сафија и манастир* / Баха Тахир ; с арапског превела Драгана Ђорђевић. – 1. изд. – Београд : Паидеиа, 2005 (Ваљево : Топаловић). – 106 стр. ; 21 цм. – (Библиотека Маштарије ; [Паидеиа])
3. *Ибис : тужна птица* / Ибрахим Аслан ; са арапског превела Драгана Ђорђевић. – Београд : Геопоетика, 2006 (Чигоја штампа). – 159 стр. ; 21 цм. – (Едиција Свет прозе / [Геопоетика])
4. *Каиро у 1000 година* / Гамал Гитани ; превеле с арапског Драгана Ђорђевић, Марија Обреновић. – Београд : Геопоетика, 2007 (Београд : Чигоја штампа). –259, [16] стр. с таблама ; 24 цм. (Едиција Писац и град / [Геопоетика])
5. *Zejni Barakat* / Gamal Gitani ; prevela s arapskog Dragana Đorđević. – Beograd : Geopoetika, 2008 (Beograd : Čigoja štampa). – 290 str. ; 20 cm. – (Edicija Svet proze / [Geopoetika]) Prevod dela: Zayni Barakat / Gamal al–Ghitani. – Tiraž 1.000. – Str. 281–284: Pogovor / Edvard Said. – Napomene uz tekst.
6. *Beogradski Druzi* : priča o Hani Jakubu / Rebi Džabir ; sa arapskog prevela Dragana Đorđević. - Beograd : Geopoetika izdavaštvo, 2013 (Novi Sad : Art-print). - 213 str. ; 20 cm. - (Edicija Svet proze ; [Geopoetika izdavaštvo]) Stv. nasl. izvornika na arap. pismu. - Tiraž 1.000. - Na presavijenom delu kor. lista beleška o autoru. - Napomene uz tekst. - Bibliografija: str. 213.

4. <u>Анализа радова</u>

При анализи, наведене радове смо груписали у неколико тематских блокова: радове везане за лингвистичку арабистику, радове везане за књижевну арабистику и преводилаштво са арапског на српски и друге балканске језике, затим на приказе и преводе.

Лингвистичка арабистика

- Студија „Прилог проучавању система граматичког члана у семитским језицима“ поглавље је магистарског рада др Драгане Ђорђевић и бави се формалним и функционалним својствима члана у семитским језицима. Кад је реч о функционалној дистрибуцији граматичког члана кандидаткиња се усредсредила на морфосинтаксичку релевантност чкана у именској синтагми, генитивној синтагми и простој именској реченици, пре свега у арапском језику. Изложила је и узроке и последице промена које су се у систему граматичког члана десиле у другим семитским језицима. У раду је на веома прегледан начин дат и попис морфема које чине граматички члан у свим семитским језицима

- У студији „Неке дистрибуционално-функционалне одлике система граматичког члана у семитским и индоевропским језицима“, који је такође део кандидаткињиног магистарског рада, обрађени су детерминатори чији је главни подскуп граматички члан, као и дистрибуционалне и функционалне карактеристике граматичког члана у семитским и индоевропским језицима на бази анализе именских синтагми и њених конституената. Др Д. Ђорђевић је указала и на битну разлику у функционалној дистрибуцији члана у ове две језичке групе која се своди на то да је у језицима обе језичке породице граматички члан синтаксички релевантан за грађење атрибутивне конструкције, а у семитским језицима овај систем је релевантан и за грађење генитивне и предикативне конструкције, односно генитивне везе и просте именске реченице.

- Студија „Квалитативна анализа лексичких, морфолошких и синтаксичких особина језика спорта у савременом стандардном арапском језику“ везана је за кандидаткињина истраживања у области стручне терминологије, посебно спортске, као и функционалних стилова у арапском језику. Анализа је извршена на основу грађе коју чине текстови строго научног (академског) функционалног подстила. Др Драгана Ђорђевић је, на основу анализе корпуса, закључила да се главне изражајне одлике овог подстила – концизност, прецизност и имперсоналност – постижу учесталом употребом појединих лексичких, морфолошких и синтаксичких средстава, а занемаривањем других. При томе, она посебно издваја: велики број стручних термина насталих међујезичким позајмљивањем, често двојезично навођење терминолошких ликова, коришћење симбола из других семијотичких система и облика насталих скраћивањем, ограничено присуство полисемије, синонимије и антонимије, учестало понављање термина, глагола и бројних фраза, ограничену употреба глаголског вида и глаголских начина, употребу сложених реченица уз често поједностављивање њихове структуре заменом аналитичких – финитних глаголских облика у зависним реченицама одговарајућим синтетичким – глаголским именицама или партиципима. У раду су размотрени и главни приступи у анализи специјалног језика уопште и назначени могући правци будућих истраживања у овој области. У том смислу др Драгана Ђорђевић је у закључку рада истакла да би за стицање потпуне слике о специјалном језику спорта даља истраживања требало усмерити на публицистички (журналистички) стил и на његове функционалне реализација.

- Рад „Развој терминологије као лингвистичке дисциплине код Арапа“ је део кандидаткињине докторске дисертације. У раду су представљене историјске фаза кроз које је терминологија као лингвистичка дисциплина у арапском свету прошла од првих активности везаних за свесну о организовану кодификацију и стандардизацију лексикона и терминосистема које падају у време успостављања арапског халифата. Дужна пажња у оквиру ране фазе поклоњена је периоду од 8. до 12. века када је рад у овој области био најинтензивнији. У 19. и 20. веку долази до општег друштвеног препорода у арапском свету што се свакако одразило и на план лексоколошко-терминолошких истраживања и

активности, при чему су знатни резултати постигнути половином 20. века када се оснива велики број релевантних лингвистичких институција, међу које спадају и академије за арапски језик у Каиру, Дамаску, Багдаду и другим арапским престоницама и Координациони биро за арабизацију у Рабат. Оне су своје активности усмериле, пре свега, на практичне задатке, односно на састављање билингвалних и вишелингвалних речника научне и стручне терминологије.

Књижевна арабистика и превођење

- Рад „Културна транспозиција у директним књижњвним и некњижевним преводима са арапског и са језика-посредника“ посвећен је анализи преводилачког поступка у књижевним преводима са арапског језика. Др Д. Ђорђевић је у раду настојала да утврди релевантност контекстуалних услова у преводиочевом избору техника везаних за културну транспозицију арапских текстова. При томе су посебно обрађени: егзотизација, калкирање, културно позајмљивање, комуникативни преводи и културна трансплантација. Такође су преиспитане и потребне компетенције за успешну интерпретацију изворног текста. Она је указала и на извесне недостатке, односно ограничену примењивост представљених механизама за опис и анализу преводилачких техника које се користе за преношење елемената културе. Свој истраживачки поступак кандидаткиња је засновала на компарацији примера преводилачких решења и поступака у пажљиво изабраним књижевним и некњижевним преводима са арапског или са језика-посредника на српски, енглески и босански. Сложену преводилачку проблематику и преводилачке технике и поступке, а у оквиру њих и културну транспозицију, представила је навођењем бројних илустративних примера, али и на посебан начин – користећи тебеларне прегледе и графиконе. Циљ који је др Драгана Ђорђевић себи поставила у овом раду – назначавање проблема који се јављају при преношењу извесног броја семантичких и употребно маркираних арапских термина на примеру српског, босанског и енглеског као циљних језика, у потпуности је остварен.

- Радови „Translations of Arabic literature into Serbian (1989–2008)“ и „Translations from Arabic in Serbia, 1990-2010“ посвећени су превођењу арапске књижевности на српски, са арапског језика, као и посредним преводима. Дати су опис, класификација и анализа публикација и типова литерарних превода с арапског језика у назначеним периодима. Прегледности радова доприносе бројни графички прикази и статистичка анализа наведених података. Део другог рада посвећен је и преводима српске литературе на арапски језик, а у његовом додатку (**Appendix**) се налази узорно и систематично састављена библиографија дела преведених са арапског и других језика на српски – **The bibliography of translations from Arabic to Serbian in the period 1989-2010** (33-63), као библиографија дела српске књижевности преведених на арапски (64).

- Рад „Арапска књижевност у преводу на српски језик: стање и перспективе“ јесте кандидаткињино излагање на међународној научној конференцији **Србија између Истока и Запада : Наука, образовање, култура, уметност**. У њему је др Д. Ђорђевић дала попис директних и посредних превода арапске романескне, приповедачке и мемоарске прозе, поезије и књижњвно-есејистичких дела објављених на територији Србије од краја Другог светског рата до данас. Уз краћи критички осврт на значајнија преведена дела, као и запажања о рецепцији појединих арапских књижевника, у раду је указано и на конкретне проблеме у овој области, али и на перспективе и могуће стратегије унапређења преводилачке делатности као важног сегмента наше књижевне арабистике. Рад садржи и два прилога у којима су педантно побележени преводи арапске књижевности са арапског језика (Прилог бр. 1) и преводи арапске књижевности са других језика (Прилог бр. 2).

- У раду „Арапски роман у преводу на српски“ дат је целовит и систематичан преглед непосредних и посредних превода арапске романескне прозе на српски језик. У првом делу текста представљени су развој, правци, одлике, теме, стил, наративни поступци и остали битни елементи овог литерарног жанра, у оквиру арапске, али и светске књижевности.

Други део текста посвећен је свеобухватној анализи преведених романа, са становишта преводних поступака, квалитета превода, проблематике превођења арапске прозе са арапског и других језика. Поред тога представљена је и критичка рецепција преведених дела, а дат је и сврсисходан осврт на могуће стратегије унапређења преводилачка делатности у оквиру лингвистичке и књижевне арабистике у Србији.

- У наведеном списку објављених радова налази се и неколико дескриптивних приказа значајних арабистичких приручника и дела преведених с арапског, као што су: „Abdul–Raof, Hussein: Arabic Stylistics: A Coursebook, Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2001“ / *Филолошки прег*лед (Београд). – XXX, 1 (2003), стр. 172 – 174, „Лица арапског језика“: Versteegh, K. The Arabic Language, Edinburgh, Edinburgh University Press, 2001, VIII+278 / *Philologia* (Београд). – II, 2 (мај 2004), стр. 123 – 126 и„Хусеин, Таха: *Зов керевана*; с арапског превела Николета Булатовић, Београд : Народна књига – Алфа, 2001. – 165 стр. (Антологија светске књижевности; књ. бр. 7)“ / *Филолошки преглед* (Београд). – XXXIX, 2 (2002), стр. 163–166. Тиме је др Драгана Ђорђевић наставила лепу и корисну праксу представљања нашој научној и културној јавности, па и шире, нових значајних арабистичких дела и превода с арапско језика, праксу која је данас у академским круговима прилично скрајнута и занемарена. У овај блок радова спада и рад „Нова лица филологије“ у коме је широј стручној јавности представљена међународна научна конференција – „Филолошка истраживања данас“ одржана 2010. године на Филолошком факултету у Београду, крећим освртом на одабрана излагања у више филолошких области везаних за науку о језику, науку о књижевности, за културу, за библиотекерство и за примењена језичка истраживања.

- 9. У оквиру књижевних тема треба поменути и рад „Погледај у себе, видећеш светлост...“ у коме је укратко и надахнуто представљено дело египатског књижевника Бахе Тахира (1935).
- Др Драгана Ђорђевић је са арапског језика превела и шест књига угледних савремених арапских писаца, између осталог и два романа Бахе Тахира.

На основу свега изнетог у овом ИЗВЕШТАЈУ, као и личног познавања колегинице др Драгане Ђорђевић, Комисија сматра да кандидаткиња испуњава све законске услове за унапређење, па стога предлаже Изборном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да је изабере у звање доцента за ужу научну област Арабистика – предмет: Арапски језик и књижевност.

Чланови Комисије:

др Анђелка Митровић, редовни професор

др Ема Миљковић, редовни професор

др Снежана Петровић, виши научни сарадник
Института за српски језик САНУ

Б е о г р а д у,
12. 2. 2015. године